

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

Затверджено

На засіданні кафедри теорії та історії політичної науки філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри доц. Шипунов. Г.В.

Силабус з навчальної дисципліни
«Постмодерні концепції політичної інтеграції сучасної Європи»,
що викладається в межах ОПІ «Політологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 052 «Політологія»

Львів – 2022

	Постмодерні концепції політичної інтеграції сучасної Європи
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
Викладачі дисципліни	Угрин Леся Ярославівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри теорії та історії політичної науки ЛНУ ім. І. Франка
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: lesya.uhryn@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://filos.lnu.edu.ua/employee/uhryn-lesia-yaroslavivna Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 204
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щопонеділка, 13:30-15:00 год. (філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки, ауд. 204) У день проведення лекцій/семінарських занять. Он-лайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
Сторінка дисципліни	https://filos.lnu.edu.ua/course/postmoderni-kontseptsii-politychnoi-intehratsii-suchasnoi-yevropy
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна «Постмодерні концепції політичної інтеграції сучасної Європи» є нормативним курсом внутрішньої спеціалізації «Міжнародні політичні процеси» зі спеціальності 052 «Політологія» для освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка викладається в I семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою, ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Змістом нормативної навчальної дисципліни внутрішньої спеціалізації «Міжнародні політичні процеси» – «Постмодерні концепції політичної інтеграції сучасної Європи» є постмодерністська інтерпретація процесів зародження і розвитку європейської інтеграції, її перспектив на сучасному етапі. Основний акцент у структурі тем дисципліни зроблено на аналізі зародження та еволюції концепцій європейської інтеграції, їхніх інтелектуальних, філософських джерел, зокрема проєктів спільної Європи XV-XVIII ст., ідеології та діяльності панєвропейських рухів. У межах навчальної дисципліни розглядаються «класичні» концепції європейської інтеграції – федералізм, функціоналізм і неофункціоналізм, аналізуються теоретичні принципи та їхня обмеженість для інтерпретації новітніх євроінтеграційних процесів. Сучасні концепції європейської інтеграції сформувались на основі залучення принципів постмодерністського (постпозитивістського) методологічного інструментарію – неоінституціоналізму, соціального конструктивізму, дискурс-аналізу та постмодернізму і відображають еволюцію і складність євроінтеграційних процесів кінця XX – поч. XXI сторіччя. Змістом курсу також є висвітлення змісту та принципів теорій диференційованої (різношвидкісної) інтеграції в Європі, «багаторівневого управління» і «управління через мережі». На основі засвоєних магістрантами принципів сучасних концепцій європейської інтеграції в межах навчальної дисципліни розглядається проблематика меж і кордонів Європи (територіальних та ментально-ціннісних, культурних), співвідношення і взаємодія рівнів урядування в Європейському Союзі, передовсім європейського і національного, повноважень європейських інститутів та національних держав, проблема «дефіциту демократії» у їхньому функціонуванні. Також аналізуються співвідношення інтеграційних та дезінтеграційних процесів, новітні аспекти європейської історії, які стали викликами для функціонування Європейського Союзу – розширення після Холодної війни, криза європейської (наднаціональної) ідентичності, міграційні кризи, сепаратистські рухи, якій й формують дезінтеграційні тенденції на європейському просторі. Зокрема розглядається кейс Брекзиту, ймовірність виходу з ЄС інших держав і одночасно перспективи його розширення. Заключна тема курсу присвячена складним взаємовідносинам між Україною та ЄС, їхнім особливостями в умовах російської агресії. Загалом курс орієнтований на формування у магістрантів знань і навичок аналізу і прогнозування сучасних процесів та подій на європейському просторі.

<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Метою викладання нормативної дисципліни «Постмодерні концепції політичної інтеграції сучасної Європи» є вивчення та аналіз на основі методологічного інструментарію постмодерних концепцій процесів та явищ політичної інтеграції в Європі, їхніх інституційних і неформалізованих вимірів, формування їх цілісного бачення в контексті суперечливих тенденцій розвитку, розуміння проблем і складнощів інтеграції України в Європейський Союз; розвиток у студентів навичок прогнозування напрямів та перспектив трансформації європейського простору.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Європеїзація Центральної та Східної Європи : пер. с англ. / Упоряд. Франк Шіммельфенніг, Ульріх Зедельмаєр; пер. Олексій Сидорчук, Михайло Смуток, Юліан Романишин; наук. ред. Олександр Палій, Андрій Савчук. К. : Юніверс, 2010. 2. Європейська інтеграція; уклад. М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох; пер. з нім. М. Яковлева. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. С. 255–274. 3. Європейська інтеграція: навчальний посібник / за ред. М.І. Макаренка, Л.І. Хомутенко. К. : ЦУЛ, 2018. 344 с 4. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до європейського Союзу : монографія / І. В. Яковюк, Т. М. Анакіна, О. Я. Трагнюк, Т. В. Комарова ; за ред. І. В. Яковюка. К.: Ред. журн. «Право України», 2012. 208 с. Режим доступу: dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/1210/1/Istoriy_Evropu_2012.pdf 5. Копійка, В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навчальний посібник / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Знання, 2012. 759 с. 6. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 320 с. 7. Розвиток системи управління в ЄС: досвід для України : наук. розробка / О. Я. Красівський, О. С. Киричук та ін. ; за заг. ред. О. Я. Красівського. : НАДУ, 2013. 56с. Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Nayk_rozrob/8758fac7-4a4a-43ee-8de1-8dbd0124f123.pdf 8. Теорія та історія європейської інтеграції: навчальний посібник / О. М. Кузь, Ю. І. Потоцька, І. В. Застава та ін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 182 с. 9. Філософія інтеграції: Монографія / За заг. ред. В.Д. Бондаренка, Ф.Г.Ващука. Ужгород: ЗакДУ, 2011. 544 с 10. European Integration Theory; 2nd ed. by Antje Wiener, Thomas Diez. Oxford; New York: Oxford University Press 2009. 295 p. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асоціація між Європейським Союзом і третіми країнами: сучасний стан і динамізм в умовах інтеграції та дезінтеграції: монографія / К. В. Смирнова, О. В. Святун, І. А. Березовська та ін. К. : ВПЦ "Київський університет", 2021. 239 с. 2. Балібар Е. Ми, громадяни Європи? Кордони, держава, народ; пер. з фр. А. Репи. - К.: Курс, 2006// http://1576.ua/books/7252 3. Беліцер Н. Регіональна ідентичність і регіональний сепаратизм у сучасній Європі// http://old.csi.org.ua/?p=2735 4. Берггрюен Н. Європа майбутнього. Рух до федеративного союзу / Н. Берггрюен, Н. Гарделс // Зовнішні справи. 2013. № 10. С. 42-45. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zovsp_2013_10_15. 5. Вахудова А. Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму/Пер. з англ.. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 6. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. К., 2009. 7. Вояковський Д. Ментальні кордони в Європі без кордонів. ; пер. з польськ. В. Ф. Саган. К. : Ніка-Центр, 2012. 320 с 8. Горбатенко В. П. Цінності епохи постмодерну /Доба : Науково-методичний часопис з історичної та громадянської освіти. 2002. № 4. С. 4–7. 9. Грубінко А.В. Європейський Союз після Врехіт: продовження історії Моногр. / А.В. Грубінко, А.Ю. Мартинов. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2021. 258 с.

10. Дейвіс Норман. Європа: Історія / Дейвіч Норман; пер. з англ. П. Тарашук, О. Коваленко. К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 1463 с. Режим доступу: <https://toloka.to/t73396>
11. Дем'яненко М. Сепаратистські настрої у Європі: причини, тенденції і прогнози / М. Дем'яненко // Україна: події, факти, коментарі. 2017. № 20. С. 17–25. Режим доступу: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2017/ukr20.pdf>
12. Доценко К.О. Історія європейської інтеграції: Європа «Концентричних кіл» Е. Балладюра. Історичний архів. Наукові студії: 36. наук. пр. Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. Вип. 3. С. 93-96. Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16044/16-Dotsenko.pdf?sequence=1>
13. Жижек Славой. Чого саме Європа має навчитись від України // <http://www.panalyst.in.ua/uk/stati/slavo-j-zhizhek-chemu-evropa-dolzha-nauchitsya-ot-ukrainy.html>
14. Іван Павло II. Пам'ять та ідентичність. Бесіди на зламі століть; пер. з італ. Львів: Літопис, 2005. 168 с.
15. Крепон М. Європейські іншості / М. Крепон // Філософські науки. 2010. № 1. С.89-99. Режим доступу : <http://journal.philosophy.ua/author/krepon-mark>
16. Кудряченко А.І. Культура взаємодії національних і наднаціональних інститутів в об'єднаній Європі// Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації; за ред. А.І. Кудряченка. К :Фенікс, 2014. С.145-177.
17. Лакруа Жюстін Чи потребує Європа спільних цінностей? (Доцільність ліберальної парадигми для осмислення політичної ідентичності Європейського Союзу) // Агора. 2011. Вип.10. С. 123–130. Режим доступу : <https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/Agora10.pdf>
18. Макаренко Н.А. Нові перспективи вступу України до Європейського Союзу: вплив російсько-української війни 2022 року на євроінтеграцію. Електронне наукове видання «Аналітичнопорівняльне правознавство». 2022. № 1. С. 366-369.
19. Мартинов А. Процес європейської інтеграції як історичний феномен // Європейські історичні студії. 2019. № 12. С. 48-76. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eis_2019_12_5
20. Міделлаар Луук. Нова політика Європи: десять років політичних криз; пер. з англ.Київ: Дух і Літера, 2021. 408 с.
21. Міделлаар Луук. Перехід до Європи: як континент став союзом; пер. з англ.. К.: Дух і літера, 2018. 576 с.
22. Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України : монографія / за заг. ред. професорів С. Шергіна і В. Космини. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2017.
23. Рабінович М. Л. Правові основи взаємовідносин ЄС та держав членів: до дискусії щодо федеративної природи Європейського Союзу// Правова держава. 2015 № 20. С. 195-201.
24. Рафальський І. Самовизначення та сепаратизм: питання теорії// http://www.ipiend.gov.ua/uploads/nz/nz_72_73/rafalskyi_samovyznachennia.pdf
25. Романюк Н. Класичний міжурядовий підхід: основні положення та історичний контекст / Н.Романюк // Вісник Львів. ун-ту. Сер. «Міжнародні відносини». 2008. Вип. 25. С. 87-96.
26. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна-ЄС / В.Сіденко (керівник проекту) та ін. Київ: Заповіт, 2018. 214с.
27. Пробоїв О.А. Напрями подолання міграційної кризи в країнах ЄС і врегулювання потоків нелегальної міграції // http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/15.pdf
28. Сокур С. Інституціональні зміни в ЄС після прийняття Лісабонського договору / С. Сокур // Віче. 2010. №12. С. 23-25.
29. Солодько А, Фітисова А. Міграційна криза в ЄС: статистика та аналіз політики // <https://cedos.org.ua/uk/migration/mihratsiina-kryza-v-yes-statystyka-ta-analiz-polityku>
30. Сорос, Д. Європейський Союз: дезінтеграція чи відродження? : Джордж Сорос у

	<p>бесідах із Грегором Петером Шміцем / Д. Сорос. Київ : Дух і літера, 2015. 240 с.</p> <p>31. Стадник О.П., Романюк Р.Й. Міжурядовий підхід нового лібералізму у розвитку інтеграційних процесів. Грани. 2014. № 1. С. 75–80.</p> <p>32. Тригуб О.І. Теоретичні засади європейської інтеграції / О. І. Тригуб // Грани. 2013. № 9. С. 148-153.</p> <p>33. Хашиєва Л. В. Європейська ідентичність як чинник євроінтеграції: об'єднана Європа чи Європа Націй // Теорія та практика державного управління. 2014. Вип. 3. С. 239-244.</p> <p>34. Чуєнко В. «Європейська криза біженців» як найактуальніша проблеми Європейського Союзу// http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/4/46.pdf</p> <p>35. Шаповалова О. І. Моделі диференційованої інтеграції в євроінтеграційній політиці Франції // Гілея : науковий вісник. 2010. Вип. 36. С. 498–503.</p> <p>36. Шевчук Д. «Видимі» й «невидимі» межі Європи : соціокультурний та політичні аспекти// Наукові записки : Транскордонне співробітництво у контексті перспектив європейської інтеграції України. Сер. Політичні науки. 2010. Вип.4. С.69-78.</p> <p>37. Шевчук Д. Соціокультурний феномен кордону, його види і пособи подолання// Наукові записки. Серія “Культурологія”. 2012.– Вип. 10.</p> <p>38. Щербакова Ю.Цінності об'єднаної Європи : монографія / Юлія Щербакова. К. : ВЦ «Академія», 2014. 208 с</p> <p>39. Яковюк І. В. Громадянство ЄС: поняття і співвідношення з національним громадянством / І. В. Яковюк // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2010. Вип. 107. С. 13–22.</p> <p>40. Юськів Б. М. Глобалізація і трудова міграція в Європі : монографія / Б. М. Юськів. – Рівне : видавець О. М. Зень, 2009.</p> <p>41. Checkel Jeffrey T. Social Construction and Integration. Access mode: http://www.follesdal.net/projects/ratify/TXT/Checkel-SageHandbookChapter.pdf</p> <p>42. Diez Thomas, Wiener Antje. Introducing the Mosaic of Integration Theory. KFG Working Paper Series. Series. No. 88. May 2018.</p> <p>43. Diez Thomas. Speaking ‘Europe’: The Politics of Integration Discourse. Access mode: http://aei.pitt.edu/2256/1/002637_1.pdf</p> <p>44. Olsen Johan P. The Many Faces of Europeanization. Access mode: http://eu-wb.eu/wp-content/uploads/2016/12/olsen-2002.pdf</p> <p>45. Risse T. Social Constructivism and European Integration. Wiener, Antje and Thomas Diez (eds). European Integration Theory. Oxford; New York, Oxford University Press, 2004, pp. 159–176. Access mode: http://bayanbox.ir/view/5405317841944535052/Social-Constructivism.pdf</p> <p>46. Springmann J. Michael. Goodbye, Europe? Hello, Chaos? Merkel's Migrant Bomb. – Washington, DC: Daena Publications LLC, 2017. 256 p.</p> <p>Інтернет-джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сайт Європейського Союзу – https://european-union.europa.eu/index_en 2. Фільм «Брекзит». Режим доступу: https://uakino.club/filmi/genre_drama/9596-brekzit.html
Тривалість курсу	1 семестр / 150 годин
Обсяг курсу	Загалом 150 годин, зокрема 32 годин аудиторних занять. З них: 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 118 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті успішного проходження курсу студент набуде <i>загальні компетентності</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність проводити дослідження на відповідному рівні; - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; - здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями; - здатність генерувати нові ідеї (креативність); - вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. <p>та <i>спеціальні (фахові) компетентності</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації; - критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей

розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів;

- спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу;
- розуміння постмодерного підходу до політики та наукової парадигми, сутності, природи, структури, можливостей і викликів глобальної демократії, суті, особливостей і еволюції формування політичних цінностей у різних типах політичних режимів.

Програмні результати навчання:

- застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту;
- застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань;
- критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів;
- розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів;
- аналізувати політичний процес на підставі постмодерного підходу та засад і методології соціального конструктивізму, розуміння сутності і форм ідеологічного маніпулювання, оперування різними за евристичними цінностями моделями громадянського суспільства, різними політичними цінностями й антицінностями в умовах глобалізації, концепціями, практиками, засадами і моделями політики мультикультуралізму, етнопонаціональної політики, управління розмаїттям, конфліктами та перспективами розвитку громадянського суспільства в країнах світу.

Знати:

1. понятійно-категоріальний апарат та основні концепти дискурсу політичної інтеграції в Європі;
2. історичні передумови, особливості та суперечності формування єдиного європейського простору та його інституційних опор;
3. інтелектуальні джерела та еволюцію концептуальних моделей європейської інтеграції;
4. зміст і принципи сучасних теорій і моделей європейської інтеграції як відповідь на її розширення, ускладнення і відповідь на цивілізаційні виклики;
5. діалектику національного і наднаціонального у політичній системі ЄС, її відображення в постмодерних концепціях європейської інтеграції;
6. співвідношення територіальних та ментально-культурних меж Європи,
7. діалектику інтеграційних та дезінтеграційних процесів у сучасній Європі;
8. передумови та вияви дезінтеграційних тенденцій на європейському просторі та їхні наслідки для ЄС та України.

Вміти:

1. виокремити етапи розвитку європейської інтеграції та формування політичної спільноти, визначити їхні особливості;
2. аналізувати установчі документи Європейського Союзу, принципи формування, структуру і повноваження його інститутів;
3. використовувати сучасні теорії політичної інтеграції в Європі для інтерпретації різних аспектів діяльності ЄС, подій на європейському просторі, прогнозування можливих напрямів його еволюції;
4. аналізувати стратегії подолання кризових явищ в інтеграційних процесах Європи, зумовлених сепаратизмом, «новим націоналізмом», міграційною кризою;
5. прогнозувати процеси та події європейської політики, її вплив на українське

	<p>суспільство, напрями розвитку та трансформації ЄС; б. оцінювати вплив євроінтеграційних процесів на українське суспільство в контексті різних концепцій політичної інтеграції.</p>
Ключові слова	Інтеграція, європейська інтеграція, Європа, Європейський Союз, панєвропеїзм, федералізм, функціоналізм, неофункціоналізм, трансакціонізм, європейська ідентичність, інститути ЄС, європейське врядування. мультикультуралізм, інтеркультуралізм, дезінтеграція, Брекзит, Копенгагенські критерії, Угода про асоціацію.
Формат курсу	Очний
Аудиторні особливості курсу	Проведення лекцій, практичних/семінарських занять і консультацій, виконання самостійних робіт для кращого розуміння тем дисципліни.
Теми	Детальніше див. Додаток «Схему курсу»
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру.
Пререквізити	Для вивчення дисципліни «Постмодерні концепції політичної інтеграції сучасної Європи» студенти мають мати базові знання з таких курсів: «Теорія міжнародних відносин», «Проблеми ідентичності в умовах глобалізації», «Міжнародні організації», «Політичні цінності».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, колаборативне навчання (групові проекти, творчі завдання, робота в групах), проектно-орієнтоване навчання, дискусії, семінари, самостійна робота. Навчальні методи: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, інтерактивний, проблемний, активізація навчання. Програмне забезпечення для доступу до платформ ZOOM та Microsoft Teams.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера (принаймні лектором) і мультимедійного проектора. Бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Для курсу не потрібно спеціалізованого програмного забезпечення (хоча воно може використовуватись за бажанням). Тим не менше, потрібне впевнене користування загальноживаними програмами й операційними системами. Також для курсу бажане володіння мінімальними навиками роботи з базами та масивами даних й інформації. Програмне забезпечення для доступу до платформ ZOOM та Microsoft Teams.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поточний контроль: практичні/самостійні завдання, есе, контрольний замір знань: максимальна кількість балів – 50; - залік: максимальна кількість балів – 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт, серед яких аналіз європейських кейсів, реферерування наукових статей, підготовка есе.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення таких ознак є підставою для не зарахування роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед основних і додаткових.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні й</p>

	<p>поточному навчанні, в самостійній роботі і бали. При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставлених завдань.</p>
<p>Питання до заліку (чи питання на контрольні роботи)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види інтеграції. 2. Інтеграція та співробітництво: співвідношення понять та процесів 3. Етапи європейської інтеграції. 4. Інтелектуальні джерела концепцій інтеграції у європейській політичній думці. 5. Розвиток ідей об'єднаної Європи в утопіях та проєктах об'єднаної Європи ХУ-ХХ ст. 6. Панєвропеїзм. 7. Федералістська концепція європейської інтеграції. 8. Функціоналізм та неофункціоналізм в теоретичних інтерпретаціях європейської інтеграції. 9. Становлення міжурядового (intergovernmentalism) підходу до аналізу процесів європейської інтеграції. Принципи міжурядового підходу. 10. Комунікаційна теорія євроінтеграції (транзакціоналізм) К. Дойча. 11. Сучасні напрями дослідження європейської інтеграції. 12. Теорія європеїзації. 13. Конструктивістські і дискурсивні інтерпретації європейської інтеграції. 14. Моделі диференційованої інтеграції. 15. Типологія сучасних теорій європейської інтеграції. 16. Постмодернізм і криза європейського універсалізму. 17. Кордони та ідентичність Європи в епоху Постмодерну. 18. Цінності як основа європейської ідентичності. 19. Наднаціональні і національні, локальні (регіональні) ідентичності Європи та їхня взаємодія. 20. Криза європейської ідентичності. 21. Європейське громадянство. 22. Становлення та еволюція політичної системи ЄС; формування «опор» ЄС. 23. Особливості політичної системи ЄС. Структура, повноваження, принципи формування та функції сучасних інститутів ЄС. 24. Опори ЄС. 25. Співвідношення європейського і національного рівнів урядування ЄС. 26. Принципи європейського врядування. 27. Наднаціональність європейських інститутів та норм. 28. Проблема «дефіцит демократії» у функціонування європейських інститутів. 29. Інституційні аспекти взаємовідносин Європейського Союзу і держав-членів. 30. Державний суверенітет в умовах поглиблення інтеграційних процесів. 31. Субсидіарність як принцип політики ЄС. 32. Діалектика інтеграційних та дезінтеграційні процеси в Європейському Союзі. 33. Хвилі розширення ЄС та їхній вплив на інституційний та політичний розвиток ЄС. 34. Вплив процесу європейської інтеграції на внутрішньополітичні та соціальні процеси в країнах-претендентах. 35. Чинники дезінтеграційних процесів на європейському просторі. 36. Моделі дезінтеграції ЄС та напрямки трансформації. 37. Деструктивний вплив міграційних процесів на європейську єдність. 38. Європейський сепаратизм 39. Брекзит як відображення кризового розвитку та дезінтеграційних тенденцій ЄС. 40. Джерела та прояви культурного розмаїття в Європі. 41. Стратегії управління культурним плюралізмом в Європі та політики ідентичності. 42. Мультикультуралізм як стратегія управління культурною різноманітністю. 43. Ісламський чинник в Європі. 44. Міграційні кризи в Європі в ХХІ ст. та криза мультикультуралізму. 45. Постмультикультуралізм. 46. Інтеркультуралізм як альтернатива європейському мультикультуралізму. 47. Відносини Україна – ЄС: етапи та інституціоналізація.

	<p>48. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС (1994) та її значення.</p> <p>49. Копенгагенські критерії.</p> <p>50. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС (2014) та зближення України та ЄС.</p> <p>51. Отримання статусу кандидата на членство у ЄС 23 червня 2022 р. в умовах повномасштабної агресії РФ.</p> <p>52. Перспективи України у набутті повноправного членства у ЄС.</p>
Опитування	Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Додаток. Схема курсу «Постмодерні концепції політичної інтеграції сучасної Європи»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1 9 год.	Тема 1. Сутність політичної інтеграції. Етапи та особливості європейської інтеграції. Поняття політичної інтеграції. Сутність інтеграції. Історичні види та форми політичної інтеграції: вертикальна і горизонтальна; формальна та неформальна інтеграція. Передумови та чинники політичної інтеграції. Взаємозалежність як чинник інтеграційних процесів у світі. Зміст інтеграційних процесів – координація та вироблення спільних політик (або спільної політики), формування спільних інституцій та наділення їх повноваженнями, необхідних для досягнення спільних цілей нової спільноти. Співвідношення інтеграції та співробітництва. Глобалізація та інтеграція. Етапи (фази) інтеграційних процесів. Співвідношення економічної та політичної інтеграції. Передумови, чинники та особливості європейської інтеграції. Інституційні виміри європейської інтеграції.	Лекція, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 7 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Європейська інтеграція: навчальний посібник / за ред. М.І. Макаренка, Л.І. Хомутенко. К. : ЦУЛ, 2016. 344 с. 2. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до європейського Союзу : монографія / І. В. Яковюк, Т. М. Анакіна, О. Я. Трагнюк, Т. В. Комарова ; за ред. І. В. Яковюка. К.: Ред. журн. «Право України», 2012. 208 с. Режим доступу: dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/1210/1/Istoriya_Evropu_2012.pdf 3. Копійка, В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навчальний посібник / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Знання, 2012. 759 с. 4. Розвиток системи управління в ЄС: досвід для України : наук. розробка / О. Я. Красівський, О. С. Киричук та ін. ; за заг. ред. О. Я. Красівського. К. : НАДУ, 2013. 56 с. Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Nayk_rozrob/8758fac7-4a4a-43ee-8de1-8dbd0124f123.pdf 5. Дейвіс Норман. Європа: Історія / Дейвіч Норман; пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. – К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 1463 с. Режим доступу: https://toloka.to/t73396 6. Угрин Л. Інтеграційні процеси: міжнародний аспект. Вісник Львівського університету. Сер.: філософські науки. 2002. Вип. 4. С.256–264. 7. Щедрова Г., Тиркус Ю. Концептуалізація наукових підходів до аналізу політичного євроінтеграційного процесу. Політологічні записки. 2014. № 2. С. 5-21. Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Polzap_2014_2_3.pdf 	Самостійна робота по темі (Імперія як історична форма політичної інтеграції) 7 год.	1-2 тиждень
2 9 год.		Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 7 год.		Самостійна робота по темі (Чинники європейської інтеграції після II світової війни) 7 год.	1-2 тиждень
3 9 год.	Тема 2.. Становлення концептуальних моделей європейської інтеграції. Етапи розвитку інтеграційної теорії. Інтелектуальні джерела концепцій інтеграції у європейській політичній думці. Розвиток ідей об'єднаної Європи в утопіях та проєктах об'єднаної Європи ХУ-ХХ ст.. Панєвропеїзм. Теоретичне осмислення європейської інтеграції в концепціях федералізм (А.Спінеллі, Д. де Ружмон, Ж.Делор, А.Етціоні) Федералістське об'єднання Європи як альтернативна ідея тоталітаризму та гегемонізму після II світової війни (“Маніфест за новий	Лекція, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 7 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Берггрюен Н. Європа майбутнього. Рух до федеративного союзу / Н. Берггрюен, Н. Гарделс // Зовнішні справи. 2013. № 10. С. 42-45. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zovsp_2013_10_15. 2. Іваницький Р. В. Федералізація Європейського Союзу: оцінки сучасних політиків. Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2002. Вип. 7. С. 141–151. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2002_7_16. 3. Ружмон Дені де. Європа у грі. Шанс Європи. Відкритий лист до Європейців. Львів, 1998. 4. Стадник О.П., Романюк Р.Й. Міжурядовий підхід нового лібералізму у розвитку інтеграційних процесів. Грані. 2014. № 1. С. 75–80. 5. Філософія інтеграції: Монографія / За заг. ред. В.Д. Бондаренка, Ф.Г.Ващука. Ужгород: ЗақДУ, 2011. 6. European Integration Theory; 2nd ed. by Antje Wiener, Thomas Diez. Oxford; New York: Oxford University Press 2009. 295 p. 	Самостійна робота по темі (інституційні практики федералізму в функціонуванні ЄС на сучасному етапі) 7 год.	2-3 тиждень
4		Семінар,		Самостійна	3-4 тиждень

9 год	<p>порядок” А. Марка, “Маніфест Вентотене” А.Спінеллі та Е.Россі, “Сполучені Штати Європи” Л.Ейнауді, “Маніфест Європейського Опору” А.Спінеллі, Е.Коломбо, А.Марка, Дені де Ружмона, А.Брюгманса). Концептуалізація ідей європейської інтеграції у функціоналізмі (Р.Вульф, Д.Мітрані, П. Райнш) та їхнє відображення в поглядахна європейське об’єднання та політиці Ж. Монне, Р. Шумана та Ш. де Голля та їхнє переосмислення розвиток в неофункціоналізмі (Е. Хаас, Л. Ліндберг, П. Тейлор, С. Шайнгольд, Ф. Шміттер, Дж. Най). Неофункціоналізм як теорія „змін і трансформацій“. Формування наднаціонального і (supranationalism) і міжурядового (intergovernmentalism) підходів до аналізу процесів європейської інтеграції. Принципи міжурядового підходу (С. Гоффман, А. Мілуорд, Е. Моравчик, Р. Дарендорф, Х. Валлас та ін.). Комунікаційна теорія євроінтеграції (транзакціоналізм) К. Дойча.</p>	<p>групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 7 год</p>	<p>7. Deutsch K. The Process of Integration among States// Basic Texts in International Relations. The Evolution of Ideas about International Society/ the estate of Evan Luard, 1992 8. Haas E. The Limits to Functional Co-operation // Basic Texts in International Relations. The Evolution of Ideas about International Society/ the estate of Evan Luard, 1992. 9. Mitrany D. Functional Co-operation as the Road to Peace// Basic Texts in International Relations. The Evolution of Ideas about International Society/ the estate of Evan Luard, 1992.</p>	<p>робота по темі (наднаціональність в теоріях європейської інтеграції) 7год.</p>	<p>3-4 тиждень</p>
5 9 год.	<p>Тема 3. Сучасні напрями дослідження європейської інтеграції. Залучення і вплив методологічних принципів неоінституціоналізму, соціального конструктивізму, дискурс-аналізу та постмодернізму на еволюцію євроінтеграційних процесів. Теорія європеїзації (Р. Ладрех, Й. Олсен, К. М. Радаеллі, Ф. Шіммельфенніг, Т. Бьорцель). Європеїзація як процес поширення та інституціоналізації європейських норм, адаптації до них країн-членів та нових учасників. Управлінські аспекти європейської інтеграції в теоріях</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 7 год</p>	<p>1. Айзінг Р. Європеїзація та інтеграція: концепти дослідження ЄС.//Європейська інтеграція ; уклад. М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох ; пер. з нім. М. Яковлева. К. : ВД «КиєвоМогилянська академія», 2007. С. 255–274 (https://toloka.to/t78741) 2. Багацький Є. В. Теорія європеїзації: основні положення та особливості застосування / Є. В. Багацький // Вісник Одеського національного університету. Серія : Соціологія і політичні науки. 2014. Т. 19, Вип. 1. С. 81-90. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_sip_2014_19_1_11. 3. Шаповалова О. І. Моделі диференційованої інтеграції в євроінтеграційній політиці Франції / Шаповалова О.І. // Гілея: науковий вісник. 2010. Вип. 36. С. 498–503. 4. Шіммельфенніг Ф., Зедельмаєр У. Вступ: концепція європеїзації Центральної та Східної Європи// Європеїзація Центральної та Східної Європи : пер. с англ. / Упоряд. Франк Шіммельфенніг, Ульріх Зедельмаєр; пер. Олексій Сидорчук, Михайло Смуток, Юліан Романишин; наук. ред. Олександр Палій, Андрій Савчук. К. : Юніверс, 2010. 5. Checkel Jeffrey T. Social Construction and Integration //</p>	<p>Самостійна робота по темі (теорія європеїзації як методологія дослідження процесів євроінтеграції в Україні) 7 год.</p>	<p>5-6 тиждень</p>

6 9 год.	«багаторівневого управління» і «управління через мережі» (Б. Колер-Кох, Г. Маркс, М. Яхтенфухс, М. Поллак, Дж. Петерсон). Конструктивістський і дискурсивний підходи у дослідженні європейської інтеграції (Т. Піссе, А. Вінер, Т. Діц, О. Вендт, П. Катценштайн, Дж. Чеккель, О. Вевер, К. Е. Юргенсон, І. Ноймани). Розширення європейської інтеграції та розвиток моделей диференційованої інтеграції («Європа різних швидкостей», Європа a la carte, або «меню» стратегій розвитку європейських країн, «Європа концентричних кіл»). Мозаїка та розмаїття теорій європейської інтеграції на поч. ХХ ст. як відображення кризових явищ і пошуку нових моделей європейської спільності. Типологія сучасних теорій європейської інтеграції.	Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 7 год.	<p>http://www.follesdal.net/projects/ratify/TXT/Checkel-SageHandbookChapter.pdf</p> <p>6. Diez Thomas, Wiener Antje. Introducing the Mosaic of Integration Theory // KFG Working Paper Series. No. 88. May 2018. http://www.polsoz.fu-berlin.de/en/v/transformeurope/publications/working_paper/wp/wp88/WP_88_Diez_Wiener_Druck-und-Web.pdf</p> <p>7. European Integration Theory; 2nd ed. by Antje Wiener, Thomas Diez. Oxford; New York: Oxford University Press 2009. 295 p.</p> <p>8. Olsen Johan P. The Many Faces of Europeanization // http://eu-wb.eu/wp-content/uploads/2016/12/olsen-2002.pdf</p>	Самостійна робота по темі (переваги та обмеження сучасних теорій європейської інтеграції в аналізі її процесів та криз) 7 год.	7 тиждень
7 9 год.	Тема 4. Межі Європи та кордони ЄС. Постмодернізм і криза європейського універсалізму. Європа і Захід: діалектика взаємозв'язку. Кордони та ідентичність Європи в епоху Постмодерну: політика versus культура. Не(когерентність) географічних і ціннісно-ментальних кордонів Європи. Цінності як основа європейської ідентичності. Європа як спільнота, що поділяє спільні цінності (свобода толерантність, права людини, плюралізм, громадянське суспільство та ліберальна демократія; ринкова економіка). Культурне розмаїття як універсальна цінність європейської цивілізації («Єдність, що живиться різноманітностями» (Дені де Ружмон). Співвідношення наднаціональної європейської ідентичності та національних (локальних) ідентичностей. Проблема	Лекція, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 7 год Семінар,	<p>1. Балібар Е. Ми, громадяни Європи? Кордони, держава, народ; пер. з фр. А. Репи. К.: Курс, 2006. Режим доступу: http://1576.ua/books/7252</p> <p>2. Вобруба Г. Кордони «проекту Європа» // І. 2005. № 39. С.108–118. Режим доступу: www.ji.lviv.ua/pdf/39.pdf</p> <p>3. Вояковський Д. Ментальні кордони в Європі без кордонів / Даріуш Вояковський ; [пер. з польськ. В. Ф. Саган]. К. : Ніка-Центр, 2012 . 320 с</p> <p>4. Габермас Ю. Громадянство і національна ідентичність / Ю. Габермас // Умови громадянства: зб. ст. ; під ред. В. ван Стінбергена; пер. з англ., передм. та прим. Іваненко О.О. К.: Український Центр духовної культури, 2005. С. 49–70// http://litopys.org.ua/rizne/haber.htm</p> <p>5. Девіс Норман. Європа. Історія. - К., 2001 // https://toloka.to/t73396</p> <p>6. Жюстін Лакруа Чи потребує Європа спільних цінностей? (Доцільність ліберальної парадигми для осмислення політичної ідентичності Європейського Союзу) // Агора. 2011. Вип10. С. 123–130. Режим доступу: https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/Agora10.pdf</p> <p>7. Жижек Славой. Чого саме Європа має навчитись від України // http://www.panalyst.in.ua/uk/stati/slavoj-zhizhek-chemu-evropa-dolzna-nauchitsya-ot-ukrainy.html</p>	Самостійна робота по темі (Європейське громадянство) 7 год.	7-8 тиждень

8 9 год	Іншого та діалог з ним в культурі та суспільних практиках сучасної Європи. Інституціоналізація європейської ідентичності. Декларація про європейську ідентичність (1973). Європейське громадянство. Спільний культурний простір як контекст об'єднаних та інтеграційних процесів в Європі. Криза європейської ідентичності під впливом глобалізації та розширення ЄС, посилення етнічного націоналізму і регіоналізму. Усвідомлення європейської ідентичності України як основа успішного завершення інтеграції до ЄС.	групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 7 год.	<ol style="list-style-type: none"> 8. Крепон М. Європейські іншості // Філософські науки. 2010. № 1. С.89–99. Режим доступу: http://journal.philosophy.ua/author/krepon-mark 9. Хашиєва Л.В. Європейська ідентичність як чинник євроінтеграції: Об'єднана Європа чи Європа Націй [Електронний ресурс] / Л. В. Хашиєва // Теорія та практика державного управління. 2014. Вип. 3. С. 239–244. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2014_3_33 10. Шевчук Д. «Видимі» й «невидимі» межі Європи: соціокультурний та політичний аспекти // Наукові записки «Транскордонне співробітництво у контексті перспектив європейської інтеграції України». Серія: Політичні науки. 2010. Вип. 4. С.69–78. 11. Шевчук Д. Соціокультурний феномен кордону, його види і пособи подолання// Наукові записки. Серія “Культурологія”. 2012. Вип. 10. С. 131–24. 12. Document on The European Identity published by the Nine Foreign Ministers on 14 December 1973, in Copenhagen [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.cvce.eu/obj/declaration_on_european_identity_copenhagen_14_december_1973-en-02798dc9-9c69-4b7d-b2c9-f03a8db7da32.html 13. Risse T. Nationalism and Collective Identities: Europe Versus the Nation-State? Режим доступу: http://www.deutscheaussepolitik.de/resources/seminars/gb/euracowa/document/jonesrhodes.pdf 	Самостійна робота по темі (Європейська ідентичність України як основа інтеграції до ЄС) 7 год.	8-9 тиждень
9 год. 9 год.	Тема 5. Співвідношення європейського і національного рівнів урядування у Європейському Союзі на сучасному етапі. Еволюція політичної системи ЄС та формування «опор» ЄС. Особливості політичної системи ЄС. Структура, повноваження, принципи формування та функції сучасних інститутів ЄС.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 7 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бенц А. Багаторівневе переплетення в Європейському Союзі// Європейська інтеграція/Уклад. М.Яхтенфукс, Б. Колер-Кох; Пер. з нім. М. Яковлева. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія, 2007. С.208-231. 2. Вінникова Н. А. До питання "дефіциту демократії" в Європі: практики громадянської партисипації і політичної репрезентації в ЄС // Сучасне суспільство. 2016. Вип. 2. С. 32-44. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2016_2_6. 1. Воллес Г. Динаміка створення інституцій ЄС// Європейська інтеграція/Уклад. М.Яхтенфукс, Б. Колер-Кох; Пер. з нім. М. Яковлева. К.:Вид. дім «Києво-Могилянська 	Самостійна робота по темі („Опори „ЄС) 7 год.	10 тиждень

	<p>Процедури та принципи (консенсусу, кваліфікованої більшості, «спільного рішення») ухвалення рішень у ЄС та вироблення спільних політик. Наднаціональність як визначальна характеристика політичної системи ЄС. Принципи європейського врядування: багаторівневність, «тісніша співпраця» («еластичність»), субсидіарність, регіоналізм. «Дефіцит демократії» в дискурсі та управлінських практиках європейської інтеграції; способи його подолання. Мережеві виміри врядування у Європейському Союзі. Інституційні аспекти взаємовідносин Європейського Союзу і держав-членів. Трансформація державного суверенітету в умовах європейської інтеграції. Перспективи та моделі розвитку інституційної системи ЄС.</p>		<p>академія, 2007. – С.168-188</p> <ol style="list-style-type: none"> Європейське врядування: Біла книга: остаточна редакція 25.7.2001 р. Режим доступу: http://brdo.com.ua/wp-content/uploads/2016/01/Bila-knyga-YEvropey-ske-vryaduvannya.pdf Кудряченко А.І. Культура взаємодії національних і наднаціональних інститутів в об'єднаній Європі// Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації ; за ред. А. І. Кудряченка. К.: Фенікс, 2014. С. 145–177. Режим доступу: https://elibrary.ivinas.gov.ua/501/ Куриляк М. Розвиток ЄС як «policy-making state» при посиленні федеральної форми наддержавного устрою. Журнал європейської економіки. 2018. Т. 17, № 1, Березень, с.59-79. Рабінович М. Л. Правові основи взаємовідносин ЄС та держав-членів: до дискусії щодо федеративної природи Європейського Союзу// Правова держава. 2015. № 20. С. 195-201. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2015_20_36. Розвиток системи управління в ЄС: досвід для України : наук. розробка / О. Я. Красівський, О. С. Киричук та ін. ; за заг. ред. О. Я. Красівського. К. : НАДУ, 2013. 56 с. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Nayk_rozrob/8758fac7-4a4a-43ee-8de1-8dbd0124f123.pdf Стандарти європейського врядування : навч. посіб./ авт. кол. : І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, С. М. Гладкова та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. К. : НАДУ, 2011. Р. I, III. Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Biblioteka_Magistra/8139cddc-03e7-4073-af78-eff89c68af95.pdf Стогова О. Субсидіарність як принцип функціонування Європейського Союзу// Підприємництво, господарство і право. 2012. № 8. С. 124–127. Режим доступу: http://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/58251/5/Stohova_European_Union.pdf Теорія та практика європейського врядування : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, І. Д. Шумляєва, Н. М. Рудік. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2009. 216 с. Шевчук Б. М. Засади функціонування Європейського Союзу // Ефективність державного управління. 2015. Вип. 44(1). С. 21–28. Olsen Johan. The political organization of Europe: Differentiation and unification .ARENA Working Papers September 2005. No. 23. https://www.researchgate.net/publication/4793603_The_political_organization_of_Europe_Differentiation_and_unification Olsen Johan P. The Many Faces of Europeanization // http://eu-wb.eu/wp-content/uploads/2016/12/olsen-2002.pdf 		10-11 тижень
10 год.		<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год Самостійна робота – 7 год.</p>		<p>Самостійна робота по темі (Перспективи розвитку інституційної системи ЄС) 7 год</p>	
11 год.	<p>Тема 6. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європейському Союзі на сучасному етапі. Діалектика інтеграційних та дезінтеграційних процесів у Європі. Розширення ЄС та його вплив на</p>		<ol style="list-style-type: none"> Артеменко Р.О. Пандемія COVID-19 як виклик єдності та стабільності Європейського Союзу: пошук шляхів подолання кризи// Політичне життя. – 2020. № 4. Режим доступу: https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/9539 		

	інституційний та політичний розвиток спільноти. Особливості східного розширення після Холодної війни. Вплив процесу європейської інтеграції на внутрішньополітичні та соціальні процеси в країнах-претендентах. Складність процесів гармонізації національного законодавства та законодавства ЄС та адаптації нових членів до вимог та соціально-економічних та інституційних параметрів Європеїзації як стратегія демократизації країн-кандидатів. Дезінтеграційні процеси на європейському просторі, їхні передумови, прояви та наслідки. Євроскептицизм та популізм та їхній деструктивний вплив на євроінтеграційну політику. Міграційні процеси як виклик європейській єдності. Деструктивний вплив сепаратизму та сепаратистських рухів на сучасні процеси європейської інтеграції Особливості європейського сепаратизму: випадки Каталонії, Шотландії, Країни Басків та ін. Політика протидії сепаратизму в ЄС. Економічний та етнічний виміри сепаратизму у Європі. Шляхи подолання сепаратизму в державах Європи. Європейський досвід боротьби з сепаратизмом: досвід для України. Брекзит як відображення кризового розвитку ЄС. Російський чинник у дезінтеграційних процесах. COVID-19 та російська агресія в Україні як чинники дестабілізації європейської спільноти. Моделі дезінтеграції ЄС та «відповіді» на неї.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 8 год..	<ol style="list-style-type: none"> 2. Джудіс Б. Дж. Великий вибух популізму. Харків : Клуб сімейного дозвілля. 2017. Режим доступу: https://toloka.to/t108113 3. Грубінко А.В. Європейський Союз після Brexit: продовження історії Моногр. / А.В. Грубінко, А.Ю. Мартинов. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2021. Розд.3. 4. Заболотна М. Ф. Роль інтеграційних та дезінтеграційних процесів у сучасному світі /М. Ф. Заболотна // Грані. 2015. № 10(1). С. 27–31. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2015_10_7 5. Мацієвський Ю. Витоки популізму у Центрально-Східній Європі /Юрій Мацієвський// Ідеологія і політика. 2017. № 2(8). Режим доступу: https://ideopol.org/wp-content/uploads/2018/01/2.6.-UKR.-Matsiyevsky-and-Kashynsky-Final.pdf 6. Намонюк Ч. І. Міграційна криза як загроза політичній єдності держав Євросоюзу [Електронний ресурс] / Ч. І. Намонюк // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки» / КНУ ім.Т.Шевченка, Інститут міжнародних відносин. 2015. № 9. Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2643/2349 7. Нечаюк І. Сучасні критичні погляди на майбутнє європейської інтеграції // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. 2012. Вип. 21. С. 266–280. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mzu_2012_21_17. 8. Окладна М. Г. Сепаратизм і його вплив на функціонування Європейського Союзу та його держав-членів / М. Г. Окладна // Євроатлантична інтеграція України: свідомий вибір моделі безпеки: зб. наук. ст. за матеріалами III Харків. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова, м. Харків, 3 листоп. 2017 р.: у 2 ч. Харків, 2017. Ч. 1. С. 90–97. 9. Оськін О. Євроскептицизм: основні типи опозиції до ідеї європейської інтеграції/ О. Оськін / Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Київ, 2009. №48. С.24 – 35. Режим доступу: http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/15995 10. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна-ЄС: В. Сіденко та ін. Київ: Заповіт, 2018. 214 с. Режим доступу: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_pereformatuvannia_ievropeiskoi_intehratsii.pdf 11. Сіденко В. Кризові процеси у розвитку інтеграції в ЄС: витоки та перспективи. – Економіка і прогнозування. 2017. №1. С. 7–30. Режим доступу: http://eip.org.ua/docs/EP_17_1_07_en.pdf. 12. Тарнавський О. Історико-теоретичні аспекти виникнення концепту євроскептицизму // Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії. 2017 №11. С. 146–153. 13. Шаран О. Політика Європейського Союзу щодо протидії сепаратизму. Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія міжнародні відносини. 2018. Вип. 45. С. 176–185. Режим доступу: http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/view/9475 14. Яковюк І. В. Brexit: причини і наслідки британського референдуму / І. В. Яковюк // Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики : зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф., м. Харків, 24 трав. 2016 р. Харків, 2016. С. 25–29. Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11247/1/Ykovyk_25-29.pdf 15. Taggart P. Theorising Party-Based Euroscepticism: Problems of Definition, 	Самостійна робота по темі (Обговорення наслідків Брекзиту в контексті однойменного фільму) 8 год.	11-12 тиждень
12 10 год.		Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 8 год		Самостійна робота по темі Моделі та перспективи майбутнього розвитку ЄС). Чи можливі нові виходи держав з ЄС? 8 год.	12-13 тиждень

			<p>Measurement and Causality [Electronic source] / P. Taggart, A. Szczerbiak // Sussex European Institute.</p> <p>16. 2003. Access mode: https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=epern-working-paper-12.pdf&site=266</p> <p>17. Фільм «Брекзит». Режим доступу: https://uakino.club/filmi/genre_drama/9596-brekzit.html</p>		
13 10 год.	<p>Тема 7. Стратегії управління культурним розмаїттям в Європі.</p> <p>Культурне розмаїття в Європі: джерела та прояви. Міграція та посилення культурного розмаїття. Стратегії управління культурним плюралізмом: від плавильного тигля до мультикультуралізму. Особливості європейських стратегій мультикультуралізму. Ісламський чинник та проблеми інтеграції мусульманських спільнот у Європі. Євроіслам як спосіб інтеграції мусульманського населення у європейський культурний простір. Політики ідентичності та політики визнання в Європі. Кристалізація меншинних ідентичностей.). Криза практик європейського мультикультуралізму: від захисту прав</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 8 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Грубов В., Кулагін Ю. Криза політики мультикультуралізму в європейському суспільному просторі – Режим доступу: http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2012/06/11.pdf 2. Зінько С. Проблеми інтеграції мусульманських спільнот у Європі: досвід для України. – Режим доступу : http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/9/31.pdf 3. Івасечко О. Я., Здоровега М. В. Криза політики мультикультуралізму в Європі: причини та наслідки // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія. Політологія. 2017. Вип. 19. С. 141–150. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_ip_2017_19_19. 4. Марусик Ю. Мультикультуралістська політика та особливості її реалізації в Європі. – Режим доступу : http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/politology/article/viewFile/1281/1338 5. Міделаар Луук. Нова політика Європи: десять років політичних криз; пер. з англ. Київ: Дух і Літера, 2021. Ч. 1.3. 6. Наумкіна С. М., Соколов О.М. Мультикультуралізм як стратегія соціально-політичного розвитку сучасних європейських країн: позитивні та негативні прояви. – Режим доступу: http://www.apfs.in.ua/v2_2014/11.pdf 7. Несправа М. В. Радикальний джихадизм у Європі початку ХХІ ст.: монографія / М. В. 	<p>Самостійна робота по темі (Ісламський чинник у мультикультурному дискурсі Європі) 8 год.</p>	14-15 тиждень

14 10 год.	меншості до захисту прав більшості. Критика європейського мультикультуралізму в постмультикультурному дискурсі. Інтеркультуралізм як альтернатива мультикультуралізму.	Семінар, групова робота, дискусія, –2 год. Самостійна робота – 8 год	<p>Несправа. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 304 с.</p> <p>8. Радіонова І. О. Мультикультуралізм versus пост-мультикультуралізм: практики та дискурси / І. О. Радіонова // Сучасне суспільство. 2012. Вип. 1. С. 159–166. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2012_1_23</p> <p>9. Пасісниченко Віктор. Нові акценти у європейському дискурсі (пост)мультикультуралізму: від надії до розчарування / Віктор Пасісниченко // Агора. Наука без кордонів. Випуск 11. – К.: Стилос, 2012. – С. 17–23. – Режим доступу: http://political-studies.com/wp-content/uploads/2016/12/Agora-11_2012.pdf</p> <p>10. Пеллагеша Н. Україна у смислових війнах постмодерну: трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації. – К.: НІСД, 2008. – Розд. 2. Режим доступу: http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/Pelagesha_book.pdf</p> <p>11. Тейлор Ч. Мультикультуралізм і Політика визнання. Режим доступу: http://www.philosophy.ua/lib/text.taylor.pdf</p>	Самостійна робота по темі (Європейський мультикультуралізм: висновки для України) 8 год.	15 тиждень
15 10 год.	Тема 8. Україна в процесах Європейської інтеграції. Євроінтеграційні перспективи України. Укладення угоди про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС (1994), прийняття Євросоюзом «Спільної позиції (щодо України)» в 1994 р. як вияв прагнення розвивати співробітництво з Україною та підтримувати демократичні реформи. Заяви України про пріоритетність європейського вектору інтеграції, їх декларативність. Невідповідність економічної та політичної систем України системним вимогам ЄС та Копенгагенським критеріям. Багатовекторність зовнішньої політики України як невизначеність інтеграційних стратегій та гальмо європейської інтеграції. Відсутність консенсусу щодо напрямку інтеграції серед населення і політичної еліти. Формування ідентичності України в контексті інтеграційних процесів. Європейська політики сусідства (ЄПС) та розвиток відносин з ЄС. План дій Україна – ЄС (21 лютого 2005 р.) та його реалізація. Прийняття “Порядку денного асоціації Україна – ЄС” (23 листопада 2009 р.). Правові та організаційні механізми реалізації Угоди. Труднощі гармонізації європейського та національного права України. Проблеми конструювання європейської ідентичності України.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 8 год.	<p>1. Асоціація між Європейським Союзом і третіми країнами: сучасний стан і динамізм в умовах інтеграції та дезінтеграції : монографія / К. В. Смирнова, О. В. Святун, І. А. Березовська та ін. К. : ВПЦ "Київський університет", 2021. Розд.3,4.</p> <p>2. Гурак І. Україна на шляху до ЄС в часи президентства Віктора Ющенка: період “втрачених можливостей” чи поміркований поступ в складних геополітичних обставинах? Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2019. № 2 (98). С. 281-298. Режим доступу: https://iriend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/gurak_ukraina.pdf</p> <p>3. Європейська інтеграція України: Політико-правові проблеми/ За ред. В.П. Горбатенка: Монографія. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2005.</p> <p>4. Козловець М. А. Європейська інтеграція і національна ідентичність: український контекст / А. Козловець М. // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2008. Вип. 35. С. 148-160. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgzdia_2008_35_16.</p> <p>5. Копенгагенські критерії: червень 1993 року. Режим доступу: http://ukrcei.org/uploads/files/default/kopengagenskie_kriterii.pdf</p> <p>6. Копійка В.В. Європейський Союз: досвід розширення і Україна. - К., 2005.</p> <p>7. Лисяк-Рудницький І. Україна між Сходом та Заходом. Історичні есе. К., 1994. Т.1. С. 1-11.</p> <p>8. Механізми регулювання інтеграційних процесів в Україні : навч. посіб. / авт. кол. : І. В. Артьомов, В. Д. Бакуменко, В. Д. Бондаренко та інші.; рец. : В. Є. Воротін, Л. Є. Шкляр, Р. А. Офіцинський. – Ужгород: Ліра, 2009. – 656 с. Режим доступу: https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3716</p> <p>9. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики. Проект Центру Разумкова. К: Видавництво “Заповіт”, 2020. 100 с.</p> <p>10. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами // Режим доступу: http://www.eurorexki.kiev.ua/ukrainian/ukraine_eu/020.html</p>	Самостійна робота по темі (Європейська інтеграція як чинник внутрішньополітичної боротьби в сучасній Україні) 8 год.	15-16 тиждень
16 10 год.		Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 8 год Підсумковий контроль.		Самостійна робота по темі (Аналіз готовності українського суспільства в контексті Копенгагенських критеріїв) 8 год.	16 тиждень

	<p>Посилення євроінтеграційних процесів, зближення України та ЄС після Революції Гідності. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС (2014) та її ратифікація Європейським парламентом та Верховною Радою (2014). Завершення процесу ратифікації Угоди про асоціацію на саміті Україна — ЄС і набуття чинності безвізового режиму з Євросоюзом для громадян України (2017). Відносини та співробітництво з ЄС в умовах російської агресії. Військова, дипломатична та гуманітарна допомога ЄС. Подача заявки на вступ до ЄС за прискореною процедурою (28 лютого 2022 р.), отримання статусу кандидата на членство у ЄС (23 червня 2022 р.) в умовах повномасштабної агресії РФ. Внутрішні та геополітичні чинники перспектив України на повноправне членство в ЄС.</p>		<p>11. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text</p>		
Разом				150	